

De Vrije Stem

Belgisch orgaan voor de provincie Antwerpen

Verschijnende gedurende de Duitse Bezetting.

Bureelen en Redactie :
HOTEL DER PATRIOTTEN
Begijnenstraat, 42.

Telegraphisch adres :
Kommandantur-Antwerpen-Mechelen
Met gratie ende privilegie.

Aan Het Vlaamsche Nieuws

« Het Vlaamsche Nieuws » gaf den 8de dezer, een artikel over Kardinaal Mercier. Al is het kletspraat, en steekt het vol van die grofzielige banaliteiten, waardoor de steller Luc, doorgaans een meêwarig lachje voor hem zelf weet te wekken bij zijne lezers, toch willen wij erop uitkomen om de aanstellerige soortgelijken uit den droom te schudden, waarin zij zich wanen de vertolkers te zijn der Vlaamsche en Vlaamschgezinde Belgen.

De caricatuur waarmede Luc zijn artikel inleidt, verdient hem voorzeker het applaus van den duitschen « Simplicissimus » die van af zijn ontstaan den « voornamen » titel heeft verworven, welken ons volk als synoniem van den duitisch zelf wil behouden.

Hoe komt het Luc in den koker, nù te reppen over den dood van koning Leopold, en de toenmalige houding van Kardinaal Mercier ? Het associatie-vermogen van Luc's inbeelding heeft onder de prikkeling van eenen of anderen « spiritus » sprongen gedaan om welke, bij gunstiger gekozen omstandigheid, de verbaasde wereld in hem 'nen acrobaat mocht bewonderen.

Voorwaar 't is wel makkelijk, tusschen pot en pint, leugens aaneen te liegen, dik als mijne vuist, en in eenen roes, zijne eigene gronderige gevoelens door anderen uitgedrukt te droomen. Heeft Luc den herderlijken brief van 24 Dec. 1909 hooren lezen of eenmaal onder oogen gehad ? Hij schijnt er geen sikkepit af te weten, want dan zou hij beslist vernomen hebben, dat Kardinaal Mercier toen zeer opvallend in waarheid dacht, en klaarlijk zich uitdrukte, zij het dan ook met de vereischte omzichtigheid ; en gelieve Luc nu te begripen hoe onhebbelijk hij zijn mond voorbij heeft gepraat. Maar Luc ontloopt foeterig elke gelegenheid om achter de waarheid te komen.

De Kardinaal is een aristokraat, zegt hij, op en top een gentlemen, en naar zijne verdenking, een die hoogmoedig boven het volk zich houdt, en genot zoekt in eene hulde. Luc's redeneering loopt spaak. Het laat-

ste vooral strookt wonderlijk onlogisch met zijn hooger gezegde over « glans van vroomheid en heilige zachtheid », en bij de velen die den Kardinaal kennen, zal dit eventjes zich wagen op ascetisch terrein, een dier lachjes ontlokken, waarmede men sommige lui bejegt in groot-menschelijk medelijden. Ons volk mag het hem aanwrijven, ons volk tot welk de Kardinaal milddadig en vaderlijk goed en eenvoudig neerkomt; ons volk, tot welks stoffelijk en zedelijk welzijn hij niets onbeproefd laat. Doch de daden spraken, en spreken vooral nu zoo luid over Kardinaal Mercier's hooge volksliefde, dat wij hierover nutteloos langer uitweiden.

Luc geeft Hem ook anti-vlaamsche gevoelens. Welnu, Kardinaal Mercier is te rechtzinnig om niet altijd met zijne gedachte in vollen dag uit te komen; zijne oud-studenten wisten hem te Leuven de Vlaamsche Beweging toegedaan, en menig werd erin door hem aangemoedigd; zoo hij nu niet altijd onmiddellijk kon beantwoorden aan al onze verlangens, dan ware 't oneerlijk hem van kwaadwilligheid te verdenken, en moeten wij veronderstellen dat hooge redenen hem de mogelijkheid ontzegden, en verhopende dat onze verwachtingen niet zullen te leur gesteld worden. Welmeenende hooggeplaatsten doen wat zij kunnen, niet altijd wat zij willen.

En tot staving hiervan gelieve Luc te onderzoeken, wie reeds vele leergangen aan de Hoogeschool van Leuven vervlaamschte, in wiens naam Mgr. Ladeuze in 1912 de *algeheele* inrichting van Vlaamsche leergangen liet te gemoet zien, en wien de Vlaamsche groepen hunnen dank uitzegden om « de grootste overwinning welke de Vlamingen behaalden sedert 1830 ». Hij leze hierover breedvoeriger in « Ons Leven », « Hooger Leven », de laatste jaarboeken van het Davidsfonds, enz. Maar Luc laat het niet door den beugel dat de Kardinaal, die te Venetië, « de leeuw van Marcus den leeuw van Vlaanderen » liet begroeten, geene Vlaamsche meeting heeft gehouden!

't Loopt zoo waar de spuigaten uit, en de warmste flaminganten zullen wel niet eens aan de mogelijkheid denken, dit als eene tekortkoming aan te schrijven.

Hoe spijtig het ook weze dat de Vlamingen nu willen plukharen zonder baat, toch komen wij wel neer op de Vlaamsche Hoogeschool, om eens en voor goed onze meening hierover uit te zeggen.

Het wil me voor, dat Luc zijn artikel heeft opgesteld in eene kwade luim, bij de ontuchtering na den rol, welken zijne duitschgezindheid deed op de al te voorbarige tijding der inneming van Vaux, of — want het geld doet er velen in den duitschen eed stappen — dat zijne happerheid naar marken, hem den lumineuzen inval gaf van den Kardinaal in de maling te nemen, dien ons volk in het hart draagt, en de duitschers niet kunnen luchten.

Nu, 't zal den eik wat maken, dat eene wesp haren angel versteekt op zijn bast !

Overal werd Kardinaal Mercier steeds bewonderd en gehuldigd, als een der diepste denkers van onzen tijd, vooral als een die de waarheid wilde, zocht en voorstond. Zijne wijsgeerige schriften waren in schier alle universiteiten zoomiet gevolgd, dan toch bewonderend vernoemd en ingestudeerd. Telkens hij als leeraar zijne lessen aanving, waaronder katholieken en niet-katholieken, leergierig voor hem aanzaten, begon hij met het aanzoek van samen de waarheid en niets dan de waarheid te willen, vanwaar zij ook haar mochten vernemen; en velen geheugt het voorzeker, hoe prof. Tardieu er bekaaid afkwam, utt 'nen toevalligen pennetwist over het Godsbestaan volgens Sint Thomas, waarin ook de lezers der « Flandre Libérale » de rake, doch ridderlijke slagen van Mercier hebben bewonderd.

Iemand zegde bij de benoeming van Mgr. Mercier tot Aartsbisschop van Mechelen : « Men zal hem slechts dan geheel kennen, wanneer buitengewoon moeilijke omstandigheden zich voordoen. » Die beleven we nu, en meteen de verwezenlijking van dit gezegde.

Toen sommige stemmen buiten de grenzen slechts halfluid spraken over de ongehoorde schending onzer onzijdigheid, stelde Kardinaal Mercier stoutmoedig den meeneedige aan de kaak, al stond deze overmachtig voor hem ; toen het Duitsche barbarisme zijn moorderijen, zijne brandstichtingen, diefstallen en baldadigheden trachtte te verdonkermanen voor de wereld, en zijn cynisme de slachtoffers nog wilde bekrozen, en over de lijken den hatelijken sluier wierp van zijnen laster, dan stond Kardinaal Mercier grootsch voor hem op, en riep tot de wereld : « Deutschland liegt » ; en iedere dag, ieder uur dezer droeve tijden, blijven getuigen zijner heldhaftige verdediging van ons recht, zijner beschermende liefde tot ons volk ; en noch geweld, noch listige hoofdschheid deden hem 'nen voet wijken, en de pijlen welke onze windbuil naar hem afschiet, zullen hem wel hoogst onberoerd laten.

Onze bevolking, die onder den smartelijken indruk van den roemvollen dood veler zonen, der moord van duizendenden medeburgers, der verguizing van zijne rechten, der brandstichtingen en rooverijen, hopeeloos mocht worden, en voortdurend nog den striemenden zweeps slag voelt, welke de dwingeland op onzen rug doet neerkomen in belastingen, opeischingen en sarrende verordeningen ; onze bevolking die lijdt en getard wordt, hij heeft ze als eenmaal Israëls leider, gesterkt, gesteund, gericht en aangemoedigd, en herhaaldelijk ontvallen zijnen mond de vaderlijke en bemoedigende troostwoorden welke ons tijdelijk juk lichter maken en de lucht ruimer, en ons opwijzen naarboven, waar God leeft, die de wreker is der onschuld, en redding zal zenden wanneer het uur gekomen is.

De faam van Kardinaal Mercier's vaderlandsche houding en heldhaf-

tige bemoeienis met ons aller welzijn, is over de wereld ingeluid, en uit alle werelddeelen klinken de stemmen op, om hem te prijzen, te bewonderen, te benedijden als een zegen voor het volk, met welks ongelukkig lot allen ten zeerste blijven ingenomen.

Nooit zal een geschiedschrijver verhalen van dezen reuzenstrijd, welken België roemrijk helpt uitvechten, zonder den naam van Kardinaal Mercier neer te pennen naast dien van ons moedig leger en van onzen grooten Koning, en aan onze nakomelingen een traan af te dwingen van innig medelijden met de smarten van ons land, en een gevoel van dankbaarheid voor zijnen bovenmenschenlijken verdediger.

En ons volk is er van bewust. Want indien gij zijnen polsslag te voelen wist, dan zoudt ge waarnemen hoe het zijnen Kardinaal liefheeft, die het een riem onder het hart weet te steken; dan zoudt ge deze weken gehoord hebben, ook uit den mond der eenvoudigsten, hoe ze niet meer zich thuis gevoelden tijdens zijne afwezigheid voor Rome, hoe ze verlangden naar zijne weerkomst, en vreesden dat de inwerking der duitsehe dagbladen op het duitseh volksgemoed, eene ukaze kon uitlokken tegen zijne wederkomst in ons land.

En nu hij weergekomen is moet gij wel vaststellen, dat onze Kardinaal en ons volk elkander begrijpen en genegenheid toedragen; dat ze, hart aan hart, de kloppingen voelen van wederkeerige liefde in lijden; dat ons volk om troost en sterkte uitziet naar Hem, in welken het ook den plaatsvervanger van onzen Koning begroet, en dat Hij niet karig is om het troost en moed en betrouwen in te spreken, in zulke mate, dat ons Land, om zijne standvastige lijdzaamheid, nog immer de bewondering der wereld verdient!

Gij gewaagdet over Kardinaal Mercier's onthaal bij den Paus! Uwe tong sloeg leelijk kadul, en de brief van Zondag, 12 dezer, moet u wel klakkeloos en koud op het lijf zijn gevallen. Spijtig voor u, niet waar, Luc, dat zijne Eminentie met zulke bemoedigende zending van Rome is weergekeerd. De zaak van onzen Kardinaal is dus de zaak van den Paus, zijne houding wordt ten volle geprezen en gerugsteund; de Paus heeft het lijdende, het strijdende, het verdrukte België lief, en zijn hart vormt maar één inzicht: dat van ons Land.

En de dag zal komen, hij nadert, waarop ook de stem van den Paus, krachtadig zal afeischen onze vroegere onafhankelijkheid, algeheel herstel en volledige schadevergoeding, ten eeuwigen schande van onzen verdrukker, en ten bitteren spijt zijner eerlooze handlangers.

— Plaatsgebrek doet de uitdrukking verschuiven onzer meening over de Vlaamsche Hoogeschool, welke von Bissing zoo gracielijk komt te schenken. Ten slotte, Luc, acht ge u hier of daar wat te ruw over de knie gelegd, een woord dan: hou je fatsoen, wil je fatsoenlijk behandeld worden.

KLOPSTOCK.

Hoe een burgemeester een varkenskop zou kunnen krijgen.

Wij hebben het nog geschreven : Zwijndrecht geniet het eenig voorrecht een Hollander tot burgervader te bezitten, die door herhaalde knievallen door de Duitschers tot het burgemeestersambt verheven werd. Die wonderbare kerel is de beruchte correspondent der «Nieuwe Haarlemsche Courant» en ook van... «Het Vlaamsche Nieuws», in hetwelk hij regelmatig zijn Wekelijksche kronijk uit het Land van Waas afkondigt. Behalve zijn kinderachtige aanvallen op de Belgische regeering — interessant in een bezet land, vooral als die aanvallen uitgaan van iemand, die tegen onzen Jan De Vos «waarde collega» zeggen kan — gebeurt het maar uiterst zelden dat hij *iets* te vertellen heeft. Maar hij is nu eenmaal correspondent van het blad der Roodestraat gebombardeerd, en dan berust ook op hem de zedelijke verplichting zijne wekelijksche kopij te leveren, wat Blomken dan ook gewetensvol doet.

Eenige weken geleden — ter gelegenheid van 't overdrukken van een artikel van Blomken, bestemd voor de «Nieuwe Haarlemsche Courant» — brandde Borms een ons wierook voor den genialen burgemeester van Zwijndrecht, en ten titel van dankbaarheid sloeg verleden week Blomken een heel wierookvat kapot op den neus van Borms. Het een plezier was 't ander waard. Immers, aan het slot zijner Wekelijksche kronijk schreef Blomken :

«De tijden zijn slecht en het leven is duur, dat wil dus zeggen dat «een mensch niet dat bekومت wat hij anders, in normalen tijd, ont-«vangt en toch... ik ben deze week EEN DUIM SPEK gegroeid, enkel «door het lezen van den «open brief» van Dr. Aug. Borms aan Frans «Van Cauwelaert.»

Als Borms dus nog eenige keeren op het gedacht komt, open brieven aan Frans Van Cauwelaert in den Duitschen Moniteur af te kondigen, waardoor Blomken telkens *een duim spek* groeit, dan zullen wij op zekeren dag tegenover het wonderbaar schouwspel staan, dat de burgemeester van Zwijndrecht met 'nen *varkenskop* de gemeenteraadszitting openen zal.

En dat zoo iets nu juist in *Zwijndrecht* zal moeten gebeuren !...

En mogelijk dat deze merkwaardige gemeente na den oorlog gedenkenningen zal doen slaan, ten bewijze dat een Hollander gedurende den wereldkrijg er het roer in handen genomen had, zonder hetwelk Zwijndrecht misschien niet meer Zwijndrecht zou gebleven zijn. En binnen een paar eeuwen gaat er misschien méér inkt verkwist worden dan de overzetter in één reis vervoeren kan, om het raadsel op te lossen, waarom op den voorkant van dien gedenkpenning een varkenskop en op de keerzijde het wapen van Zwijndrecht prijken zal. Het meerendeel der geschiedschrijvers zal dien varkenskop in verband brengen met den

gemeentenaam Zwijndrecht zelve; maar niemand zal op het denkbeeld komen dat deze varkenskop het portret was van den toenmaligen burgervader, destijds correspondent der « Nieuwe Haarlemsche Courant » en van « Het Vlaamsche Nieuws. » En zonder twijfel zouden de nageslachten niet willen gelooven dat Frans Van Cauwelaert in staat was geweest om, bij de verschijning van elken open brief aan zijn adres, *een duim spek* aan den kop van den beroemden burgemeester van Zwijndrecht te laten groeien !

VAN ZWIMMELEN.

BRIEFWISSELING.

Antwerpen, 18 Maart 1916.

Aan den Heer Hoofdopsteller
van de « Vrije Stem ».
Hotel der Patriotten
Begijnenstraat
T/S.

Waarde Heer Hoofdopsteller,

U zult het met mij eens zijn om te zeggen dat de terugkomst van den Hooggeëerden Kardinaal Mercier, Aartsbisshop van Mechelen, na zijne reis van Rome, een gevoel van oprechte vreugde verwekt heeft.

Toen eenige weken geleden in alle kerken gebeden gevraagd werden om den zegen te roepen op den overtocht van Zijne Eminentie naar de Eeuwige stad, waren we allen onder den indruk : wat zal er gebeuren ?

Met vurige hoop, met eene zekere kalmte, maar nochtans met vrees zagen we dat vertrek en vroegen ons af met onrust : zal hij wederkeren ?

Nu, onze hoop is met een rijken uitslag bekroond, en verleden Zondag hebben wij door den Herderlijken brief vernomen, dat de Heilige Vader aan Zijne Eminentie een onthaal heeft voorbehouden, dat al wat Deze en wij zelve wenschen konden, te boven gaat.

Vroeger bestond er zeker in het Vatikaan eene wending die niet ten onze voordeele was. Men was er *toen* onder den indruk van Oostenrijksche invloeden, maar door de herhaalde gesprekken die onze vereerde Kardinaal met den Paus gehad heeft, is Deze op de hoogte gebracht van wat er gebeurd is. Al onze ongelukken, al de gruwelen in België door het Duitsche ras op ons volk gepleegd, zijn voor den H. Vader bloot gelegd, en voortaan is de zaak van België Hem bekend langs het ware rechtvaardige licht. Wij mogen dus met kalmte berusten op de toekomst. Te Rome zijn ons voor altijd de hulp, de sympathiën die wij noodig hebben, gewaarborgd, en om niet meer te zeggen, vermits de dwingelandij ons nog steeds voor korten tijd plaagt, mogen we alleen dees uitroepen :

« Heil, Kardinaal Mercier, Uwe Vaderlijke gevoelens jegens ons hebben U in het hart van alle Belgen onsterfelijk gemaakt.

« Als de normale toestand voor ons geliefd Vaderland weder zal oprijzen, moet geheel België U eene publieke hulde brengen; en ik koos ter de hoop er het mijne aan bij te dragen. Sebbe Dee — zegt u niets, « nochtans ben ik voor U geen onbekende. »

Wij hebben tegenover U, Eminentie, eenen plicht te vervullen; op tijd en stond zal voor Uw paleis, dat thans nog door den vijand bewaakt wordt, eene ontzaglijke menigte patriotten vereenigd zijn, om U openlijk hunne erkentelijkheid te komen betoonen!

Ziedaar, waarde Heer Hoofdopsteller, wat ik u over zijne Eminentie wilde zeggen, en ik ben verzekerd dat al uwe lezers en dezer vrienden er over t'akkoord zijn zullen.

* Nu, wat anders:

Ik kreeg dezer dagen een nieuw zwijnsverschijnsel onder de handen: Ma captivité en France récit d'une prisonnière de guerre, née française.

Dat vuil boekje is gedrukt in de Strasburger Druckerei u. verlagsanstalt vorm. R. Schulz & Co, 1915, en heet — soi disant — geschreven te zijn door eene fransche dame, die door haar huwelijk met een Duitscher, dus duitsch geworden is.

Die dame vertelt, of beter gezegd, *de duitscher die dat boekje schreef*, wil doen slikken aan degenen die het lezen, welke mishandelingen die dame en haar kindje hebben doorstaan in Frankrijk. En, de schrijver is dom genoeg om te peinzen dat de lezer geloof zal hechten aan die schandalige leugens, die rondgestrooid worden met de medehulp van de laffe overweldigers van België. Neen, duitsche kultuur, zulke pillen moet g'ons niet laten slikken... wij nemen zulke medicamenten niet. Dat vergift pakt hier geenszins. Het eenige geneesmiddel dat wij nemen is de voortdurende verbetering in den toestand en de verlossing welke wij in de verte zien schemeren.

** In Antwerpen is de prijs van het vleesch schrikkelijk gestegen, en volgens menen dacht, was er een straaltje hoop op vermindering. Onze beenhouwers, die naar de markt van Cureghem (Brussel) gaan om vee te koopen, meenden met een zeker getal stuks vee naar Antwerpen te komen en aldus hunne zaken te kunnen voortzetten en de waar beterkoop te kunnen geven.

Groot was hunne teleurstelling op Woensdag 15 dezer, want al het vee dat ze gekocht hadden moest in Brussel blijven, daar er orde van Pissing gekomen was dat dit vee niet mocht uit Brabant verzonden worden. Zij vonden zich dus verplicht alle gekochte vee ter plaatse te verkoopen, en in stee van winst, was het voor hun een groot verlies.

Beste lezer, indien deze maatregel voor allen dezelfde ware geweest, zouden de beenhouwers, alhoewel het hun vreemd voorkwam, toch

niet geprotesteerd hebben. Zij weten dat de pinhelm ons tijdelijk onder zijne zware klauwen drukt. Eene uitzondering werd gemaakt : M. *Vinck* beenhouwer-opkooper voor de « Bochen » kreeg toelating om met 40 stuks vee naar Antwerpen te komen. Dien heer is oprechte vaderlander, niet waar, maar vaderlander voor zijnen porte-monnaie ! Neen, die mijnheer mag het recht niet meer hebben den eernaam van Belg te dragen.

* De vertalers die voor de Scala werken, vinden gemakkelijker Miss Helyett en De Maskotte op de plakkaarten te zetten, dan Juffrouw Helyette en de Gelukster. Weliswaar, beteekent die vertaling niet veel, en het Engelsche en Fransche woord zijn honderdmaal meer waard. Hoe heeft de censuur die woorden toch laten voorbij gaan !

* Laatst kwam ergens een lijkstoet voorbij ; een duitsche soldaat, korporaal of generaal, werd met het blekke muziek naar het Schoonselhofgebracht.

Een onzer belgische stadsbedienden, met schoonen witten baard, en met aanduiding zijner hoedanigheid in zilveren letters op zijn klak, stond gereed — zeker 100 meters alvorens de lijkkoets aankwam en maakte den militairen groet tot heel de bende van Cartouche voorbij was. Hoe vindt ge dat ? Men moest eene roede koopen en dien witten baard ergens een klopping geven ; dit zou een voorbeeld zijn voor tal onzer stadsbedienden, die geheel en gansch het spel van onzen vijand mede doen.

Maar, wacht nog eenigen tijd, het seizoen van den grooten kuisch breekt aan. In alle huizen wordt er schoongemaakt, en in zekere Belgische administraties zal men later ook grooten kuisch doen, om zekere bedienden te herinneren welke laffe streken zij uitgezet hebben.

* Het schijnt dat vele duitsche soldaden een gekeerde broek of frak dragen, omdat er geene stoffen genoeg meer zijn om nieuwe kleedingstukken te vervaardigen.

In onze Ministeries van Brussel, waar alles gestolen is door de duitsche bezetting, heeft deze ook de omslagen (enveloppes) gerat ; deze worden gekeerd en dienen om verzendingen te doen : binnenkant « Administration Belge » — buitenkant « Duitsche diefkultuur » !!

* Mine overgroottante heeft mij zooeven gezegd dat sinds 8 dagen in de duitsche bureelen de berichten gereed liggen welke melden dat Verdun en al de omliggende forten gevallen zijn. Dunkt u niet dat deze berichten nog eenigen tijd zullen rusten alvorens op de borden geplakt te worden ?....

* In de Rotterdammer, Avondblad B van 6 dezer, komt het volgende bericht voor :

« De aartsbisschop van Keulen heeft een herderlijk schrijven gericht tot de kerkbesturen in zijn diocese, hen aansporende om de kerkegelden beschikbaar te stellen voor de *nieuwe oorlogsleening* ».

Dit zegt me niet veel goeds voor de oorlogsleening ! En, wat er nog

bij komt : de kerkegelden die moeien dienen om de oorlogsleeningen te dekken in Duitschland, dat is tot al te kras, hé ! Dat zou onze Aartsbisschop niet doen, dat durf ik u verzekeren.

Ook moet ge de reklaamartikels lezen in de duitsche dagbladen, onder andere in de « Kölnische Zeitung » van 4 en 14 Maart, nummers 231 en 267. Deze laatste luidt als volgt :

« Wie de oorlog verkorten wil, wie zijne kinderen en dezer toekomst « verzekeren wil, wie zijn geld goed en zeker plaatsen wil, of het milli- « oenen of spaarpenningen zijn, *moet* voor de oorlogsleening inteeke- « nen. Er is geene keus, ofwel de *Overwinning* of de *Ondergang* en « het verlies van al wat wij bezitten. Het noodlot van het rijk is het « noodlot van iederen duitscher. Gij hebt het in de hand ».

Nu, waarde Heer is dat geen begin van het laatste ?

* Het uithongeringsstelsel van Engeland is, volgens duitsche bluf- fers, totaal mislukt.

Wel, ik weet het tegenovergestelde, en het gezegde uithongerings- stelsel is zoodanig *gelukt*, dat het zelfs bekend wordt in de Rotterdam- sche Courant onder den titel « De Economische toestand der Midden- rijken ». Volgens den schrijver, die zich te Weenen bevindt en zich on- der den bijnaam van *Austriacus* verbergt, laat de uithongeringpolitiek van Engeland zich op elk gebied gevoelen, in zulke mate zelfs dat de voedingsmiddelen al schaarscher en schaarscher worden en bovendien peperduur zijn. Hij bekent volkomen dat het volk honger lijdt : meel, vleesch, vet, koffie, enz. zijn niet meer te bekomen, of ongeveer.

* En om te eindigen :

Eenige maanden geleden las ik in de Rotterdammer een telegram, geseind door den Duitschen Keizer in 1915 aan zijne zuster de Koningin van Griekenland, dat hij de Russen voor een duur van ten minste zes maanden heeft verlamd en dat hij thans *spoedig* op het Westelijk front een slag zal slaan die Europa zal doen sidderen.

Van de verlamming der Russen, weet thans de lamme van Potsdam te spreken, denk ik, en de voorspelde slag heeft *alleen Duitschland* — niet Europa — doen sidderen, want aan Verdun heeft het leger van Atil- la II in korte dagen 250.000 man verloren.

Atila, jongen, binnen kort zult gij van de sidderziekte aangetast en met begeleide van de Brabançonne begraven worden !

Drei mal hoch !

Tot ziens, Waarde Heer Hoofdopsteller, en met de meeste achting.
Uw SEBBE DEE.

Met hartelijken dank ontvangen voor onze propaganda :

Van onzen vriend Sebbe Dee : 1 Mark.

Voor zesmaandelijksch abonnement op « De Vrije Stem » W. 4432254.

Van onzen talentvollen medewerker Klopstock : N° 174 V. 133.

Aan « De Vrije Stem ».

De heer Carleto Godfried Grisar, wonende Van Putlei, 33, associé van M. Malinckrodt, bezorgt zoogezegd passe-ports voor Holland, enz. maar geeft ook feesten met de vleet, waarop al de groote Duitsche bazen aanwezig zijn. (Hieringesloten briefje N^o A. 132849 van 5 franken).

Een Duitschgezind apotheker voor... zijnen winkel ?

In den omtrek der middenstatie woont een apotheker van ouden datum. De man bezit een goede cliënteel, en dat doet ons plezier; maar, hoewel Vlaming zijnde, heeft hij reeds zoo zeer met de Duitschers gesympathiseerd, dat hij een ware boezemvriend van die « leute » geworden is, en dat doet ons minder plezier. Als hij een Duitsch officier in 't zicht krijgt, dan is het oprecht sappig na te gaan, met hoeveel zwierigheid hij den hoet van 't hoofd neemt, om den overweldiger van zijn eigen land te groeten. Voor zijn koning zou hij niet zooveel vooringenomenheid aan den dag leggen. En die apotheker gaat waarschijnlijk uit van het standpunt dat degene die zich geneert, dood is, want schier elken avond kan men hem in de Flora aantreffen, te midden van al die grijze uniformen, in vriendelijk-druk gepraat met degenen, die in zijn land een uitgestrekt bloedbad en ontelbare puinhoopen hebben aangericht. Het gebeurt zelfs van tijd tot tijd dat hij in het Hotel de Londres gaat dineeren met den *Oberst* van het krijgsgasthuis. Moeten wij daar uit afleiden dat al die hoed-salueeringen voor doel hebben of reeds gehad hebben, om leverancier van 't Duitsch militair hospitaal te worden? Zoo ja, moeten wij hem in herinnering brengen dat hij waarachtig niet vies gevallen is ! Wie was ook weer de potentat uit het Oud Testament die zijn recht van eerstgeborene verkocht voor een schotel linzen ?...

Wij veronderstellen dat er ook te Antwerpen eene vereeniging van apothekers bestaat. En zoo ja, zou het bestuur dien confrater niet eens naar zijn anti-vaderlandsche ziel kunnen tasten en hem onder het oog brengen, dat die platbroekerij voor de uitmoorders en gauwdieven van zijn eigen volk, hunne vereeniging ten zeerste onteert en in opspraak bij de burgers brengt !

Wij rekenen er op dat deze verwittiging zal voldoende zijn om den man met den hoed tot betere gevoelens te zien komen; in tegenovergesteld geval zouden wij ons verplicht zien hem driemaal bij zijnen naam te noemen met verzoek tot zijne cliënteel, zich voortaan te bevoorraden bij vaderlandslievende apothekers die er, gelukkiglijk, nog genoeg in de Scheldestad zijn.

PIET BRABO.

DE MOEDER DROOMT !

Ik kan niet rusten. Lichte sterren, schoon
Als diamanten, tintlen in de kroon
Der donkere nachten.

Mijn moe gepeins drijft eenzaam als de maan;
Hoe stil ik ween, de nacht wil mij verstaan,
En in de linden vangt zijn weemoed aan
Met wederklachten.

Ik hoor aldoor 't gedommel van 't kanon...
O de angst, die om mijn hart zijn nevel spon !

Het koren staat in struiken opgesteld;
Geen van die gouden schilden kan in 't veld
Zijn stap vermoeden.

Nu sluimren stal en polder, warm en stil;
Zijn rustbed is een loopgraaf, huivrig, kil.
O mocht mijn liefde, die steeds waken wil,
Hem toch behoeden.

Ik hoor aldoor 't gedommel van 't kanon...
O, zoo zijn hart aan 't mijne rusten kon !

De dorpsklok slaat eentonig, ieder uur
Vlerkt, lange vogel, door 't gesterde azuur
Naar wijde streken.

In elken bons, vraagt haar bezorgde woord,
Of moeders kommer hem niet komen hoort,
En luid haar langgesmoorde feestakkoord
Nu los mag breken.

Ik hoor aldoor 't gedommel van 't kanon...
O, zoo de klok den jubeldeun begon !

Ik kan niet rusten. Al de nachten gaan
Voorbij mijn hoeve 'lijk een karavaan
Van zwervelingen.

Wanneer bloost over 't neevlig bosch de dag,
Dat 'k aan de kruisbaan hem onthalen mag,
En heel mijn huis weer om zijn gullen lach
Van vreugd zal zingen ?

Ik hoor aldoor 't gedommel van 't kanon...
O God ! zend over 't Land uw zegezon !

KLOPSTOCK.

HOE BELGISCHE BEDIENDEN IN DUITSCHE HANDELSHUIZEN BEHANDELD WORDEN.

Einde Januari 1916, kondigde het Huis Tietz het volgende bericht af aan zijn personeel, met bevel de verklaring te onderteekenen en er zich naar te gedragen, vooral voor wat de duitsche cliënteel betreft :

« Groote Magazijnen L. Tietz,
« Naamlooze Maatschappij.
Bericht.

« Wij werden op de « Kommandantur » ontboden, waar ons medege-
deeld werd, dat er in den laatsten tijd verschillende klachten waren in-
gekomen vanwege duitsche soldaten en burgers.

« Deze heeren bekloegen zich over de weinige gedienschtigheid en ge-
brek aan beleefdheidsvormen vanwege het personeel tegenover hen, en
dat ondanks het bericht van 7 December 1915.

« Men bedreigt ons, indien deze toestand blijft voortduren, dat er
strengere maatregelen zullen genomen worden om dit te keer te gaan, die
de sluiting onzer onderneming zouden kunnen voor gevolg hebben.

« Ieder zal hier dus rekening moeten van houden met zich beleefd en
gedienstig jegens onze cliënten te gedragen.

« De bediende die onder dit oogpunt zou te wenschen overlaten zal
onmiddellijk afgedankt worden.

« Elke bediende moet het zich dus ten plicht rekenen zijne collega's
na te gaan en de tekortkomingen aan 't bestuur over te maken.

HET BESTUUR.

« Ik bevestig kennis genomen te hebben van bovenstaand bericht en
verklaar mij er naar te gedragen.

Brussel, den..... 1916.

(Geteekend)....»

Vier juffers welke 't bericht weigerden te onderteekenen, werden op
staanden voet ontslagen.

OPGEPAST.

Na alle mogelijke middelen beproefd te hebben zijn de « bochen » op
't gedacht gekomen zich te bedienen van kinderen om achter 't een of
ander te kunnen geraken. Zoo is er aan 't spionnenkot der Stoopstraat,
een knaap gehecht van rond de vijftien jaar. Hij gaat uit : net gekleed,
viltten hoed, draagt sportkousen. Flink voorkomen, spreekt goed
Fransch. In de laatste dagen liep hij de boekwinkels af en vroeg achter :
den laatsten brief van Z. E. Mgr. Mercier ; en gaf 't adres op van 'nen
zekeren Strasser uit de Lge. Leemstr. 151, (persoon die op dit adres

volkomen onbekend is). Oppassen voor dit jeugdig kereltje is dus de boodschap.

(Wanneer hij zich naar de Stoopstraat begeeft des morgens is hij gewoonlijk vergezeld van 'n duitschen officier).

BOEKENNIEUWS.

A. Wat men *niet* moet koopen :

Alle bladen of schriften die zich aan de Duitsche censuur onderwerpen en waarvan de uitgevers hunne duitschgezindheid niet onder stoelen of banken steken.

B. Men koope liefst die schriften welke met 'n vaderlandsch doel verspreid worden.

Zoo verscheen laatst :

« Uit den Duitschen Bandietenkrijg ». — Verhaal uit den omtrek van Mechelen, door Janus Droogstoppel.

Een zeer lief geschreven verhaal, dat vooral de groote verdienste bezit, 'n trouwe weergave te zijn van de bandietachtige streken der handlangers van Pinhelm II. Een boekje dat door oud en jong mag gelezen worden en dat des te meer onze ondersteuning verdient, daar de opbrengst de vaderlandsche propaganda ten goede komt.

— Met het oog op den aanstaanden prinsenskensdag zou elk 't mooie bundeltje dichtjes « Koningshulde » zich moeten aanschaffen.

— Indien wij onze lezers 'n raad mochten geven zouden wij hun aanraden de volgende Fransche brochuren te lezen :

« Guillaume II. »

« La Famille Impériale ».

« L'armée et la marine allemandes. »

Drie brochuren geschreven door den Heer Baron Beyens, welke langen tijd ons land te Berlijn vertegenwoordigde.

— « L'empereur Vertueux », waarin de duitsche keizer goed geschetst wordt.

IKKE.

BELGISCHE ELLENDELINGEN.

Het lijstje dat we hierbij afkondigen behelst de namen van eenige laf-schurken, die zich niet schamen hun eigen landgenooten te verraden voor eenige bankjes rot markpapier. Dat deze kerels niet aan hun proefstuk zijn dat hebben we méér dan eens ondervonden, daarom opgepast voor :

Gaston Donnu, sergeant-majoor van het Belgisch leger, deed tijdens 't beleg van Antwerpen dienst in 't Roode Kruis, woonde vroeger in de Beggijnenstr. en verblijft thans in de Victor Driessens str. n° 2.

'n Kerel die zich nog durft verontschuldigen en kolossaal veel pretentie bezit — nochtans de bewijzen dat hij « het laagste en lafste werk » verricht, zullen wij hem op tijd en stond vòdrleggen. Door zijne schuld zitten er al verschillende goede vaderlanders in 't gevang.

Van Hoffel, Gijzelaarstr. 56, Antwerpen, werkt veel met Donnau. 'n Doortrapte deugniet, geeft zich uit voor gewezen kapitein, maar is integendeel 'n eerste verklikker en durft zich thans niet meer dan vermomd op straat vertoonen. Om zijne slachtoffers te verschalken droeg deze kerel aan z'n ketting 'n groot medaillon met de beeltenis onzer geliefde vorsten.

Vergauwen uit de Offerandestraat te Antwerpen.

Borgers, Van Volxemlaan, 214, Brussel.

Georges Borgers, 11, Boulevard du Souverain en Avenue de la Chasse, 223, Brussel.

De Coster (alias Meulenbach), Brussel.

J. Oudkerk, Boulevard du Hainaut, Brussel.

Wastra, Brussel.

Lescrinier, Brussel.

Boty Joseph en zijne vrouw van St-Walburgis (Luik).

Phiphine Paulo (beter gekend onder den naam van Mimi Polo).

Deliège Emile, recruteur, Spa.

Jongelingen die gaarne 't Belgisch leger zouden willen vervoegen, alsook alle andere personen die zich met vaderlandsche propaganda bezig houden, opgepast voor hoogergenoemde schurken, 't zijn verraders !

De algemeene Oorlogstoestand.

Van onzen bijzonderen oorlogscorrespondent.

Bij monde van een vriend, uit Antwerpen in Den Haag aangekomen, werd mij gevraagd of er geen middel meer bestond mijne gewone correspondentie voor « De Vrije Stem » te zenden. Toch wel; ondanks al hunne waakzaamheid is het den Duitschers bepaald onmogelijk, de Hollandsche grenzen derwijze te sluiten, dat er niemand meer ongehinderd binnen of buiten kan. Zelfs kan ik met beslistheid verzekeren, dat er alle dagen uit België nog een aantal personen in Holland komen, zonder dat de Duitschers er iets van weten. Indien ik voor 't laatst verschenen nummer van « De Vrije Stem » geen kopij gezonden heb, dan was daarvan de oorzaak een soort influenza, die mij een tiental dagen mijne kamer deed houden en mij allen lust ontnam mij bezig te houden met het dagelijks lezen van een aantal internationale bladen. Hier volgt dus een nieuwe correspondentie.

De aanvallen der Duitschers op Verdun maken nog immer 't brandpunt van het Westelijk front uit. Voor iedereen zal het sedert lang duidelijk geworden zijn, dat die doorbraak als bepaald mislukt moet beschouwd worden. Begonnen op 21 Februari, is die doorbraak dus al een maand aan gang en de opgeleverde resultaten zijn nul in verhouding der 300.000 Duitschers, die er reeds aan opgeofferd werden. Eene doorbraak als deze moet binnen een paar dagen beslist worden, of... is een echt fiasco. Wij hebben het immers kunnen nagaan in September 1915, toen de Franschen in Champagne een doorbraak poogden te bewerken, die dan ook grootendeels gelukte. Begonnen op een Zaterdagmiddag was den volgenden Maandagmorgen alles afgelopen. Geen enkel blad in heel de wereld — de Deutsche bladen natuurlijk uitgezonderd — gelooven nog aan het einddoel van Verdun.

Ondanks de nieuwe pogingen der Duitschers, reeds ontelbare malen herhaald, om over den IJzer te geraken, is de mislukking daarvan nog erger geweest dan om door Verdun te breken. Hetzelfde geldt voor Champagne.

En ondertusschen hebben we kunnen bestatigen, dat de Russen sedert de laatste dagen op een aantal punten van het Oostelijke front het offensief hebben genomen, hoogst waarschijnlijk met de bedoeling het Westelijk front eenigermate te ontlasten van den overweldigenden druk der Duitschers, die daardoor wel zeker zullen gedwongen worden, een gedeelte hunner troepen bij Verdun terug te trekken om ze naar 't Russische front te sturen.

Mogen de Russische successen nog niet wonderbaar heeten, de Duitschers toch maken er geene vorderingen, worden er hier en daar achteruit geslagen en lijden alle dagen verschrikkelijke verliezen. Alles duidt bovendien aan, dat de Rus zich op zulke wijze gewapend heeft, dat de Duitschers, welke zich voorgesteld hadden er omstreeks dit seizoen het offensief te nemen, er van een kale reis zullen weerkeren. Van von Hindenburg en prins Leopold van Beieren hooren wij voorhands nog niet spreken : die zullen nog altoos hun voeten aan 't waschen zijn.

Aan het Kaukasusfront daarentegen stappen de Russen er met de laarzen van zeven mijlen door. Sedert de inneming van Erzeroem zijn de Russen daar reeds ongeveer 350 kilometers — of nagenoeg achttien maal den afstand van Antwerpen naar Brussel — vooruit gekomen. En men verlieze daarbij niet uit het oog, dat in die streken geen enkelen spoorweg aan hunne beschikking staat en de wegen er zeer moeilijk zijn. De eene Turksche stad na de andere werd ingenomen en men verwacht er zich aan, dat het voor de Russen niet lang meer duren zal alvorens zich met de Engelsche troepen te vereenigen.

Bijgevolg is van nu af het plan der Midden-Europeesche Entente, om zich een weg naar Egypte te banen, totaal afgesneden.

De toestand der Turken moet zoo hachelijk wezen dat, op 150 kilometers van den vijand, de Turksche bevolking verplicht wordt de steden te ontruimen; wel een bewijs dat men er te Constantinopel ten volle van bewust is, dat Rusland aan het Kaukasusfront door niets hoegenaamd meer kan tegengehouden worden.

Inmiddels mag het als een teeken des tijds beschouwd worden, dat von Mackensen door den Duitschen keizer werd gelast, aan den sultan te Constantinopel den maarschalkstaf aan te bieden. Zou die maarschalkstaf moeten dienen om de honden uit Stamboul weg te kegelen, of moet de Duitsche bevolking daardoor in den waan gebracht worden, dat de Turken tegenover de Russen de eene overwinning na de andere behalen? Die veronderstelling zou echter nog al gewaagd zijn als men bedenkt, dat sedert verscheidene weken de Turksche legerberichten onveranderlijk luiden: Niets van beteekenis.

Ook te Saloniki beginnen de kanonnen in beweging gesteld te worden. Reeds hebben er schermutselingen plaats gehad tusschen de Fransch-Engelsche troepen en die van den Balkan, maar tot een ernstig gevecht is het daar nog niet gekomen, ofschoon men zich eerlang daar toch mag aan verwachten.

In de laatst verstreken dagen hebben de Italianen — zij het dan geen voorname dan toch noemenswaardige — voordeelen op de Oostenrijkers behaald.

Wanneer wij dus den toestand in het algemeen nagaan, bestaat er voor de Midden-Europeesche Entente nog hoegenaamd geene reden om victorie te kraaien. Wel integendeel.

Portugal, die bij de Duitschers eveneens de boter heeft geëten — ofschoon er over den Rijn bijna geen boter meer is — werd nu ook al tusschen den oorlog gesleept. Van veel invloed zal Portugal op den algemeenen staat van zaken niet wezen, maar met het oog op de Duitsche koloniën zal het er niet beter om worden.

Nu men zoo wat overal met den algemeenen kuisch is begonnen, wilde keizer Wilhelm daarin niet achterwege blijven. En daarom heeft hij niets beters gevonden dan admiraal von Tirpitz van het ministerie weg te kuischen. Vooraf echter heeft de keizer er aan gehouden, hem een elf-urelijk eerste klas te bezorgen, zonder ontvangst aan het sterf-huis, zooals men dat hier in Holland heet.

Immers, onder het officieel buiten-gooien van von Tirpitz heeft de keizer hem tot groot-admiraal bevorderd, misschien wel omdat hij nu bepaald niets meer doen moet.

Ook de socialisten in den Rijksdag hebben verleden week het stof uit elkanders jas geklopt. Daar zijn de socios nog vechtaardiger geworden dan de keizer zelf. Kwestie van gewoonte.

Den Haag.

CAMBRONNE.